

УДК 323.2+342.7(477)

П. М. Лісовський,

доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій
(Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Київ)

syngaipm@i.ua

ORCID: 0000-0002-0022-5483

ІМПЕРАТИВ МОДЕРНІЗАЦІЇ БЕЗПЕКИ В ПОСТСУЧАСНІЙ РИТОРИЦІ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ

У статті розглянуто основні критеріальні конструкти, серед яких ментальна репрезентація координат людинокосмізму та людиноцентризму. При цьому з'ясовано, що сутнісний рівень партнерського типу у класифікаційній моделі міжнародних відносин характеризує наявність ефективно діючих констант паритетності (рівності, толерантності, взаємоповаги суб'єктів відносин). Запропоновано концептуальний аналіз превентивних заходів у системі інформаційної безпеки та вияв феноменальних рецепцій мудрості. Доведено, що саме мудрість як шляхетна модель постсучасної риторики в академічному дискурсі обирає смислотворчі обрії любові до суцільних речей як прорив у майбутнє.

Ключові слова: імператив, модернізація, безпека, страх, постсучасна риторика.

Актуальність теми дослідження. У добу глобалізаційних змін імператив безпеки особистості, суспільства та держави має актуально зростаючу різноманітну палітру, що полягає у міжгалузевому характері даної проблематики. Все це свідчить про відсутність всебічного підходу до розробки означеного питання, першочергово, у теоретико-методологічному аспекті.

Аналіз досліджень і публікацій. Представлена у статті проблема ґрунтується на аналізі джерел, у яких безпосередньо чи опосередковано порушувалося питання модернізації безпеки в постсучасній риторичі. Особливо цінними стали роботи Ю. Антоняна, Д. Гільдебранда, Ж. Денисюка, О. Полторацького, М. Решетникова, Ю. Кальниша та ін.

Мета статті полягає в дослідженні класифікації та критеріїв імперативу модернізації безпеки в постсучасній риторичі.

Виклад основного матеріалу. Постсучасна риторика, в якій відбувається рефлексивна дія на тлі докорінних перетворень, соціальних змін є критеріальним конструктом безпекотворчої сукупної матриці, що розглядається в наступній послідовності:

1. Історична ретроспектива розвитку особистості, держави та суспільства. При цьому простежується біосоціальний еволюціонізм світового процесу як органічного цілого (світу суцільних речей, в центрі уваги яких постає людська сутність). Адже у цьому зрізі Барух Спіноза першим із філософів Нового часу впровадив у філософський вжиток термін "модус" як розмаїття речей і процесів за певними станами їх світового "субстанційного цілого", тобто єдиної монолітної субстанції. Тому саме через власний рух (сили духу як активної соціальної діяльності) і розвивається людина, вдосконалюючи таким чином ірраціональні та раціональні чинники своєї свідомості.

В цілому, проблема атрибутів і модусів у вченні Спінози набуває характеру відношень між різними рівнями природи, а саме: природи первісної, яка породжує, і, яка є породженою, тобто набутою на "первісному ґрунті".

2. Ментально-ціннісні орієнтири. При цьому варто розглядати духовну безпеку в смисложиттєвих настановах мудрості, що уможлиблює правову культуру з огляду інноваційного законодавчого поля, а саме: адміністративно-правового врегулювання та забезпечення інформаційної безпеки.

Крім того, поширюється модельний підхід у дослідженнях ментальної репрезентації, що характеризує соціальний образ світу і визначає сенсорно-розумові акти людської свідомості. Саме характеристика соціальної репрезентації як ментального конструкту полягає в тому, що створюється думка про цілісність світу як фіксації різних "зрізів" соціального образу – реальності. Адже цінність ментальної репрезентації полягає в її здатності допомагати суспільству вижити, оскільки така інтелектуальна сила визначає утвердження суспільного вектору розвитку.

Отже, *репрезентація* як концептуально-ментальна цінність визначає усвідомлення пережитого та якість її переосмислення. Тоді така мудра людина, перебуваючи в непереборних обставинах, здійснюючи протидію тому, чому вона раніш і помислити не могла протидіяти, набуває гостроти і переконаності з огляду нових впливових інтелектуальних думок на особистість, державу та суспільство. Така репрезентація, персонально обумовлена, є інформаційно захищеною від перманентного негативного впливу фактів, які їй суперечать, оскільки сила ментальної репрезентації – в засвідченні багатовимірності системи координат людинокосмізму та людиноцентризму. Тому постсучасна риторика і визначає нелінійні соціальні процеси, щосприяють зростанню міжнародних відносин.

3. Народознавство. У цьому зрізі крім ментально-ціннісних пріоритетів необхідно враховувати територіально-регіональну локалізацію релігійних організацій та їх міжнародних статус. Зокрема, серед характерних ознак класифікацій відносин між народами країн західного і східного світу на підставі їх релігійних чинників простежується певне змішування критеріїв розподілу в межах однієї класифікації. Однією із причин у такому світовому процесі постають сучасні умови мультикультуралізму, що, відповідно, викликають кризу ідентичності на рівні особистості. У цьому аспекті позначається семантична різноманітність націй (держав, громадських організацій) в силу їх поліетнічності: світового співробітництва як всебічної системи націоналізму.

Наприклад, український дослідник Ю. Кальниш вважає з огляду відносин між державою та релігійними організаціями, що можна виділити три загальні моделі – "синкретичну", "антагоністичну" та "симбіотично-партнерську" [1: 200].

У цьому контексті слід зауважити таку характерну рису означених класифікацій, як довільне вживання терміну "модель", що має місце змішування цього поняття. Адже модель, на наш погляд – це відповідна теоретична схема із зазначенням його інструментів, засобів та механізму їх взаємодії, оскільки вихідними характеристиками суб'єкт-взаємодії є паритетність відносин.

Таким чином, з'ясовано, що саме в духовному партнерстві потенційно закладена реалізація досягнення в повному об'ємі дискурсивних цілей. Сутнісний рівень партнерського типу у класифікаційній моделі міжнародних відносин характеризує: наявність ефективно діючих констант паритетності (рівності, толерантності, взаємоповаги суб'єктів відносин).

Концептуальний аналіз превентивних заходів у системі інформаційної безпеки

Сучасний стан розвитку інформаційного суспільства свідчить про те, що ніяка техноцивілізація, належний рівень добробуту життя не гарантують позбавлення суспільства від появи терористичних актів. Навпроти, відкрите насилля у значних випадках залишається нормою суспільного життя у високорозвинутих регіонах світу. Але ситуація, що викликає страх, включає ризик змінити ззовні своє (кожного, всіх) життя тривогою як власною реакцією на цю ситуацію. Тому у більшості випадків ризиковані або загрозливі ситуації є суміжними в системі превентивних заходів інформаційної безпеки як вияв феноменальних рецепцій мудрості.

У цьому сенсі варто зазначити, що в сенсорних актах мудрості почуття страху є несвідомим осягненням трансцендентного як переходу із наявного буття в архетипно-ментальній змістовності духовного капіталу людини. Тому саме в період зростання сучасних нанотехнологій виникає процес своєрідного прагнення до звільнення природних здатностей певного індивіда, що може приймати форму політизації почуттів та переживань як ірраціонального компонента свідомості. Такі акції соціального протесту значною мірою перетворюються на екстремістський характер.

Отже, на наш погляд, постсучасна риторика характеризується новим поворотом соціальних змін як рефлексивних дій, в яких має вирішуватись проблема негативних трансформацій моралі. Проявом такої трансформації виступає і "необґрунтовано розширене уявлення щодо застосування насильства з боку влади...", і перетворення світогляду окремих індивідів, пов'язане з "розподілом людей на своїх та чужих" та "обґрунтування у цьому зв'язку фізичного знищення" своїх супротивників" [2: 73].

Спекулятивні інструменти залякування та їх вияви

Крім того, у секулярному суспільстві постсучасності, в якому політичний тероризм пов'язаний з боротьбою за владу, використовуються спекулятивні інструменти залякування. Мається на увазі маніпулятивний прийом так званої "релігійної" свободи, віри, совісті тощо. Як свідчить суспільна риторика, Коран ісламу є протиборством сунітської та шіїтської неорелігійних течій, що вкоренилось і ірано-іракській війні та сучасній Сирії. Відтак, політична, соціальна бідність та міграційний процеси загострюють громадські конфлікти, в основі яких посилюється імперативу страху сектантського типу. Так секти базуються як сукупна матриця з огляду іудаїзму, буддизму, індуїзму та християнства в "гаслах" антиамериканізму. Розглядаючи національний страх як імператив його модернізації частково можна погодитись із думкою дослідника М. Решетнікова, що "сучасна держава ще може когось покарати, але вона вже майже нікого не може захистити, включаючи депутатів, мерів, банкірів, бізнесменів, а також президентів, яких вбивають десятками кожного року"[3: 11]. Оскільки, на наш погляд, не обов'язково треба вбивати фізично ту статусну особу, яка латентно здійснила злочин, а, навпаки – такі суб'єкти злочину повинні бути довічно ув'язнені страхом перед чесними, працьовитими громадянами країни. Для вияву, діагностування таких кримінально прихованих індивідів існує відповідна розвідувальна та контррозвідувальна діяльність спецслужб. При цьому, акцентується увага на так званих "інтелектуалів" у сфері освіти, науки та виховання, оскільки елітна система знань є критеріальноціннісною в постсучасності.

За цих обставин виникає потреба у пристосуванні новацій до традиції, або традиції до новацій, що викликає відчуття страху, знервованості, апатії. З метою такого подолання страху потрібно формувати нові адаптаційні механізми. "Стрімкий прогрес у галузі транспортних, комунікаційних та інформаційних

технологій зумовив кардинальні зміни в національному бутті людей. Суспільства стають більш диференційованими, гетерогенними, спостерігаються численні стратифікаційні розшарування"[4: 46].

Крім того, варто розуміти, що постмодерністська свідомість на рівні суспільних комунікацій здебільшого сприймає інновації, долаючи певні фази страху як розвиток уже існуючих традицій у тому випадку нововведення, що не суперечать домінантам певного етносу. Тому у постсучасній риторичній активності діють інноваційні процеси традиційних форм культур різних народів, що амбівалентно та різномагістрально взаємодіють між собою. Таким чином, постає необхідність якісного переосмислення традицій як соціально-культурного та історичного досвіду предків з огляду розвитку шляхетного суспільства. Проте вітчизняна картина масовокомунікаційної системи свідчить про концентрацію медіа ресурсів у власності транснаціональних корпорацій та вторгнення в український інформаційний простір іншої ціннісно-сислової ментальності. Все це накопичує нову "хвилю" емоційного страху на рівні масової свідомості, оскільки серед них втрачається оптимізм, віра у майбутнє української нації – її добробуту, миру і злагоди. "Основною загрозою безпеки України є розшарування суспільства на вузьке коло багатих і переважну масу малозабезпечених громадян, збільшення питомої ваги населення, що живе за межею бідності, зростання безробіття, посилення соціальної напруги"[5: 38].

У зв'язку з цим сучасна епоха глобалізації викристалізовує таку культурну ідентичність, що будується на вільному виборі життя людини "в тій чи іншій спільності (етнонаціональній, конфесійній)"[5: 78]. Адаже сучасна людина планетарного рівня, яка пройшла певні стадії ("жахи") земного страху, вже втрачає інтерес до власної, більш вузької релігійної ідентичності. При цьому "архетипно-ментальна традиція, втрачає захисну оболонку в образі "сакральної святості"[6: 112]. Символічний капітал культури такої людини набуває характеру свободи вибору в силу ідеї циклічності законів Природи. Саме в цій фазі вибору людини і модернізується її страх як діалектика терпимості та нетерпимості, зокрема в релігійному вимірі. Саме тому, як вважає П. Саух "новий імператив ненасилля, рівноправного діалогу і солідарної демократії... визначає вектор розвитку соціальних та геополітичних систем"[6: 46]. Такий "комфорт" внутрішнього світу людини модернізує страх у царині власної мудрості, перетворюючи його на оздоровчу лікувальну функцію.

Іншим концептуальним напрямком імперативу модернізації безпеки є превентивна безпека як передбачуваність будь-яких типів загроз для людства, в системі внутрішнього та зовнішнього страху.

Особливо гостро такі підсвідомі очікування страху як емоційної компоненти масової свідомості проявляються в часи соціальних змін, переворотів, катаклізмів, пасіонарним виявом народних мас. В силу означених причин переважна більшість із них завершуються відповідними розчаруваннями, оскільки латентний рівень підсвідомого страху відіграє в даному разі переможну роль. Тому людина в такій ситуації заходить в глухий кут, втрачаючи значною мірою віру та надію в майбутнє. При цьому, останнім часом серед маніпулятивних практик штучно використовується образ ворога (агресора), який є тим перманентним "страховиськом", що соціогенно впливає на свідомість людини (людей, людства).

Так, наприклад, на початку 2014 року, коли в Україні розпочався збройний конфлікт на Донбасі, у переважній частині суспільних прошарків розпочалась масова істерія, серед них – апокаліптичні сценарії щодо кінця земного світу. Адаже сучасна загроза ядерної війни є потужним тривожним догматом у форматі соціофобію, оскільки все це викликає потенційну можливість епідемії, що можуть стати фатальними для людства загалом.

Мудрість як шляхетна модель постсучасної риторики

У сучасному академічному дискурсі саме мудрість обирає шляхетну модель, в основі якої є смислотворчі горизонти любові (гуманізму, добра) в життєвому світі. Адаже сила рефлексії людського духу в її ірраціонально-раціональних прошарках мудрості, що наповнюється ефірною субстанцією "вібраційно" резонуючого характеру. Іншими словами, такий "антенно-фідерний" резонатор має відповідну низку "режекторних фільтрів" в спектрально-аналітичній характеристиці постсучасної риторики. За цих обставин постає можливим відрізнити справжнє (суттєве, істинне, дійсне) від фальшивого (спекулятивного, ілюзорного, хибного), що неслухно присвоює собі гідність. Отже, "ядерна" семантика в постсучасній риторичній допусає рефлексію на рівні криптології як всебічного феноменального явища суцільних природних речей: вербальної та невербальної динаміки мови та її динаміки.

Всі подальші значення риторичних слів, речень лексико-семантичного тексту – духовного, містичного, метафоричного та алегоричного є результатом раціональних висновків з фонового чи фазового спектрального набору. З огляду на це саме етологічний аналіз імен і топонімів допомагає збагнути первісну дійсність у феноменальному пошуку істини. При цьому необхідно дистанціюватися від богонатхненності в постсучасній риторичній, оскільки істина і кожна дійсна цінність свідчать про "переможну метафізичну дійсність"[7: 23].

Адаже ідея постсучасних конфліктів – це виклик агресивного характеру протидіючих цивілізацій, в яких прихований примус насилля та насадження віри є припустимим. Однак захист інтересів своєї землі є архетипно-ментальною потребою для більшості громадян України. Саме необхідність зберегти

національну ідентичність, її самотність від знищення, а культуру від поглинання є поворотним імпульсом до розвитку нових творчих сил у біполярній соціальній сутності людини. Така біполярність нейтралізує страх і перетворює його як поштовх, як прорив у майбутнє, що становить багатогранний баланс між полюсами внутрішнього і зовнішнього світу людини.

Такий баланс властивий народній мудрості, що прагне до краси та гармонії життя, намагання уникати будь-яких конфліктів та протиріч у стосунках з оточуючим світом.

Підтвердженням цього є символіка як один із критеріїв народної мудрості, що пронизує життєвий Дух давніх народів світу. Численні символи можна віднайти в обрядах, зокрема в руні Га давньої системи скандинавів, оскільки кожна руна означає відповідний базовий архетип. При цьому розшифрування символу передбачає відблеск як окремих духовних феноменів життя, так і загальних природних процесів у життєвому світі. Такий стародавній світогляд (зокрема, давньобалтійський) є мудрим пошуком риторичних знань у символах, що трансформують страх у різні форми та способи їх перетворень як магічна ритуальна сила самозахисту та самовірування язичницької доби.

Таким чином, аналізуючи імператив модернізації безпеки в постсучасній риторичній, можна зробити **висновок**, що саме феноменологія мудрості містить у собі такі основні критерії людського буття: як у народознавчому аспекті (ефірна субстанція природних речей жити в гармонії за Природним промыслом), так і академічному (освіта, наука та виховання). При цьому концептуальний аналіз превентивних заходів у системі сучасної інформаційної безпеки надає інтелектуальну можливість протидіяти страху як латентному примусу насилля і перетворювати його на функцію контролю, управління з добромисними, гуманними намірами соціогенного впливу на структуру свідомості особи, держави та суспільства. Такий поворот, як стратегічний прорив у майбутнє, є вирішальним моментом Істини, Краси та Блага в єдиному інтелектуальному просторі доби глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Кальниш Ю. Державно-церковні відносини : історія і сучасна політична типологізація / Юрій Кальниш // Актуальні проблеми державно-церковних відносин в Україні : [науковий збірник] / [Ред. ком. : В. Д. Бондаренко, А. М. Колодний та ін.]. – С.198–202.
2. Антонян Ю. М. Терроризм / Ю. М. Антонян. – М. : Изд-во "Щит-М". – 1998. – 306 с.
3. Решетников М. М. Социальный активизм и терроризм в Европе / М. М. Решетников // Философские науки. – 2006. – № 4. – С. 5–16.
4. Денисюк Ж. Масова культура і проблеми національно-культурної ідентичності в умовах глобалізації / Ж. З. Денисюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : [шквартальний науковий журнал]. – 2009. – № 2. – С.43–48.
5. Полторацький О. С. Міжнародна безпека: сутність, еволюція, сучасні проблеми / О. С. Полторацький // Актуальні проблеми міжнародних відносин : [зб. наук. праць]. – Вип. 33. – Ч. 1. – 2003. – С. 33–41.
6. Релігія у глобальному світі : Міжнародний форум, 29-30 вересня 2016 року : (матеріали доповідей та відгуків) / редкол. П. Ю. Саух [та ін.] – Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2016. – 144 с.
7. Гільдебранд Дітріх фон Етика / Гільдебранд Дітріх фон. – Вид. УКУ : Львів, 2002. – 445 с.

REFERENCES (TRANSLATED&TRANSLITERATED)

1. Kalnysh Yu. Derzhavno-tserkovni vidnosyny : istoriia i suchasna politychna typolohizatsiia [Church-State Relations : History and Modern Political Typology] / Yurii Kalnysh / Aktual'ni problemy derzhavno-tserkovnykh vidnosyn v Ukraini [The Problems of Church-State Relations in Ukraine] : naukovyi zbirnyk / [Red. kom. : V. D. Bondarenko, A. M. Kolodnyi ta in.]. – S. 198–202.
2. Antonian Yu. M. Terrorizm [Terrorism] / Yu. M. Antonian. – M. : Yzd-vo "Shchyt-M". 1998. – 306 s.
3. Reshetnykov M. M. Sotsyal'nyi aktyvyzm y terroryzm v Evrope [Social Activism and Terrorism in Europe] / M. M. Reshetnykov // Fylosofskiie nauky [Philosophical Sciences]. – 2006. – № 4. – S. 5–16.
4. Denysiuk Zh. Masova kul'tura i problemy natsional'no-kul'turnoi identychnosti v umovakh hlobalizatsii [Popular Culture and Problems of National and Cultural Identity in Globalization] / Zh. Z. Denysyuk // Visnyk Derzhavnoyi akademiyi kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv [Bulletin of the National Academy of Culture and Arts – National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts] : [shchokvartal'nyy naukovyi zhurnal]. – 2009. – № 2. – S.43–48.
5. Poltorats'kyi O. S. Mizhnarodna bezpeka : sutnist', evoliutsiia, suchasni problemy [International Security : the Nature, Evolution, Current Problems] / O. S. Poltorats'kyi // Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn [Topical Issues of Foreign Affairs] : [zb. nauk. prats']. – Vyp. 33. – Ch. 1. – 2003. – S. 33–41.
6. Relihiia u hlobal'nomu sviti [Religion in a Global World] : Mizhnarodnyy forum, 29–30 veresnia 2016 roku : (materialy dopovidey ta vidhukiv) / redkol. P.Yu. Saukh [ta in.] – Zhytomyr : Vydavets' O. O. Yevenok, 2016. – 144 s.
7. Hildebrand Ditrikh fon Etyka [Ethics] / D. fon Hildebrand. – Vyd. UKU : L'viv, 2002. – 445 s.

Лисовский П. М. Императив модернизации безопасности в постсовременной риторике: классификация и критерии оценки.

В данной статье рассмотрены основные критериальные конструкты человекокосмизма и человекоцентризма. При этом выяснено, что сущностный уровень партнерского типа в классификационной модели международных отношений характеризует наличие эффективно действующих констант паритетности (равенства, толерантности, взаимоуважения субъектов отношений). Предложен концептуальный анализ превентивных мер в системе информационной безопасности за проявление феноменальных рецензий мудрости. Доказано, что именно мудрость, как благородная модель современной риторики в академическом дискурсе, выбирает творческие горизонты любви к сущим вещам как прорыв в будущее.

Ключевые слова: императив, модернизация, безопасность, страх, постсовременная риторика.

Lisovskiy P. N. The Imperative of Security Modernization in Terms of Postmodern Rhetoric: Classification and Evaluation Criteria.

The article analyzes the main criterial constructs of security imperatives in the epoch of globalization changes, including the mental representation of the coordinates of human cosmism and human centeredness. It proves that spiritual security should be considered within the meaningful instructions of wisdom, which makes legal culture possible in the context of innovative legislative space. It is stated that the model approach in the studies of mental representation characterizes the social image of the world and determines the sensory-mental acts of human consciousness. It is the postmodern rhetoric that determines non-linear social processes that contribute to the development and intensification of international relations. It finds out that the essential level of the partner type in the classification model of international relations characterizes the existence of effective constants of parity (equality, tolerance, mutual respect of the subjects of relations). The article offers the conceptual analysis of preventive measures in the information security system for the manifestation of phenomenal receptions of wisdom. It proves that wisdom, as a noble model of modern rhetoric in academic discourse, chooses the creative horizons of love for real things as a breakthrough into the future.

Key words: imperative, modernization, security, fear, postmodern rhetoric.